

NOȚIUNILE DE DREPT ȘI STAT. RELAȚIA DREPT - STAT

Av. Andrada-Georgiana MARIN

Abstract

This article treats general aspects of the notion of law, the notion of the state, the meaning of the term law, the appearance and substance of law, human society, the first laws, the notion of the state, the content and functions of the state, state institutions, the principle of separation and balance of state powers, the law-state relation.

The state and the law are closely linked, support each other and condition each other. The state and the law appeared at the same time, for the same reasons, and can be explained much better together. The state creates law and paradoxically, law shapes the configuration and actions of the state.

The formation of states and human societies did not happen by itself, but involved the intervention of intelligence and will, that is, the deliberate limitation of human freedom: a convention, Pufendorf said.

Keywords: *the notion of law, the notion of the state, the relationship between law – state, law as a science, positive law, objective law, subjective law, natural law, law – science, technique and art, where is a society, there is also the law (ubi societas ibi jus), the instrument of management of the society, state functions, the content of the state, territory, inalienable, population, citizenship, sovereignty.*

1. Introducere

Dreptul poate fi definit ca ansamblul regulilor de conduită instituite sau sancționate de către o autoritate publică recunoscută de comunitate, de obicei statul, care exprimă voința și interesele comune, generale, reguli a căror aplicare este realizată de bunăvoie și, în ultimă instanță, prin forța de constrângere a acestei autorități, de obicei a statului.

Ideea statului de drept a apărut încă din antichitate, când o serie de școli filosofice, în special grecești, precum cea a sofiștilor, sau cea a legitimiștilor din China Antică, dar și o serie de gânditori, ca Platon, Aristotel, au formulat ideea fundamentării statului pe lege, pe drept.

Statul este principala instituție politică a societății. Apărut cu aproape șase milenii în urmă în Orientul antic (Egipt, Babilon, China, India), statul continuă să fie și azi instrumentul conducerii sociale, iar dezbaterile privind natura, funcțiile, mecanismul și formele sale continuă să atragă atenția unor cercuri largi de specialiști în domeniul politologiei, sociologiei, dreptului.

Curenți și teorii filosofice explică de-a lungul timpului de pe poziții diverse importanța statului, rolul său în apărarea unor interese sociale de grup sau ale societății în întregul său. Abordarea analitică a locului și rolului statului în organizarea și conducerea societății a scos în relief natura istorică a statului, dependența formelor sale de transformările social-istorice.

Ca și în cazul dreptului, apariția statului este determinată de schimbările petrecute în orânduirea comunei primitive, schimbări care au făcut ca vechile forme de organizare și conducere (ginta, tribul) să nu mai fie suficiente, impunându-se o formă nouă – cea politică – statală. Odată cu apariția statului relațiile sociale se pot dezvolta la adăpostul unei forțe speciale de constrângere, pe care o deține statul și o poate utiliza împotriva celor care i se opun. Statul apare astfel ca o modalitate (o variantă) social-istorică de organizare socială prin care grupurile sociale și-au promovat interesele comune și în care și-a găsit expresia concentrată întreaga societate.

2. Conținut

2.1. Noțiunea dreptului

Termenul „drept” derivă din latinescul *directus* de la *dirigo*, *dirigere* care însemna *orizontal*, *vertical*, *de-a dreptul*, *direct*, *linie dreaptă*. Termenul căruia îi corespundea substantivul *drept* în limba latină era *ius* ce însemna *drept*, *dreptate*, *legi*.

Termenul „drept” este folosit în limbajul cotidian cu mai multe sensuri. Astfel, cele mai utilizate accepțiuni ale noțiunii de „drept” sunt următoarele:

1. Dreptul ca știință ce reprezintă ansamblul de idei, noțiuni, concepte și principii care explică dreptul și prin intermediul cărora dreptul poate fi gândit;

2. Dreptul obiectiv se referă la ansamblul normelor legale, respectiv la totalitatea normelor juridice edictate de stat prin organul său legislativ. Astfel, din punct de vedere obiectiv, dreptul se definește ca fiind un ansamblu de reguli de conduită generale, impersonale și obligatorii, având ca scop organizarea și disciplinarea comportamentului social, reguli edictate de către stat, care asigură și aplicarea lor prin forța sa coercitivă;

3. Dreptul pozitiv reprezintă totalitatea normelor juridice în vigoare (active) dintr-un stat, existând astfel o relație de la parte la întreg între dreptul obiectiv și

dreptul pozitiv. Dreptul pozitiv se împarte în drept public și drept privat. Teoria acestei clasificări aparține lui Ulpian (170-228 d.Hr.), care arată că dreptul public este dreptul care se referă la interesele statului (*ad statum rei Romanae spectat*), iar dreptul privat la interesele diferitelor persoane (*ad singulorum utilitatem*). De asemenea, o altă mare diviziune a dreptului privește dreptul intern și dreptul internațional.

Cu titlu prealabil, arătăm că prin noțiunea de *ramură de drept* se înțelege ansamblul normelor juridice care reglementează relațiile sociale dintr-un anumit domeniu al vieții sociale, în baza unei metode specifice de reglementare și a unor principii comune.

Revenind, sfera dreptului intern public cuprinde: dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul penal, dreptul muncii și al securității sociale, dreptul financiar și dreptul procesual.

Dreptul constituțional reprezintă acea „ramură a dreptului unitar român formată din normele juridice care reglementează relațiile sociale fundamentale ce apar în procesul instaurării, menținerii și exercitării stăruite a puterii”¹;

Dreptul administrativ este ramura dreptului public care reglementează „relațiile sociale din sfera administrației publice, precum și pe cele de natură conflictuală dintre autoritățile publice sau structuri private, învestite cu autoritate publică, pe de o parte, și cei vătămăți în drepturile lor prin actele administrative ale acestor autorități, pe de altă parte.”²

Dreptul administrativ privește, deci, două categorii de relații sociale: raporturile din sfera de activitate a administrației publice (raporturi de administrație activă) și raporturile conflictuale ale administrației cu administrații (raporturi de contencios administrativ);

Dreptul penal este „acea ramură a dreptului public, formată din ansamblul normelor juridice care reglementează relațiile de apărare socială prin incriminarea ca infracțiuni, sub sancțiuni specifice denumite *pedepse*, a faptelor periculoase pentru valorile sociale, în scopul apărării acestor valori, fie prin prevenirea infracțiunilor, fie prin aplicarea pedepsei persoanelor care le săvârșesc”³;

Dreptul muncii și al securității sociale reprezintă ansamblul normelor juridice prin care sunt reglementate raporturile juridice individuale și colective de muncă, având ca izvor contractele individuale de muncă și contractele colective de muncă încheiate între angajatori și angajați;

¹ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, Ediția 14. Vol. I., Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 13.

² Elena Emilia Ștefan, *Manual de drept administrativ, Partea I, Caiet de seminar*, Ediția a II-a revizuită, completată și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 17.

³ Traian Dima, *Drept penal. Partea generală, Ediția a 3-a, revăzută și adăugită în conformitate cu noul Cod penal*, Editura Hamangiu, București, 2014, p. 2.

Dreptul financiar reglementează „relațiile de constituire (inclusiv creditul public), repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statutului și ale colectivităților publice locale în vederea satisfacerii nevoilor generale ale societății (în care includem și pe cele care privesc măsurile intervenționiste ale statutului în scopuri economice și sociale), precum și controlul utilizării acestora.”⁴

Dreptul procesual reglementează relațiile ce privesc buna desfășurare a procesului judiciar. Potrivit art. 1 alin. (1) din Codul de procedură civilă, obiectul și scopul acestuia îl reprezintă stabilirea regulilor de competență și de judecare a cauzelor civile, precum și cele de executare a hotărârilor instanțelor și a altor titluri executorii, în scopul înlăturării justiției. În ceea ce privește aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă, dispozițiile sale constituie procedura de drept comun în materie civilă. De asemenea, dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.

La art. 1 din Codul de procedură penală, se prevede faptul că normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală. Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

Din sfera dreptului intern privat fac parte dreptul civil și dreptul comercial.

Dreptul civil este acea ramură a dreptului care reglementează raporturile juridice patrimoniale și/ sau nepatrimoniale ce se stabilesc între persoane fizice și/ sau juridice, aflate pe poziții de egalitate juridică. Reprezentând cea mai vastă ramură de drept, dreptul civil este divizat în cinci subramuri: (1) Partea generală (raportul juridic civil, actul juridic civil, persoanele, nulitatea, prescripția extinctivă, etc.), (2) Drepturile reale (dreptul de proprietate și dezmembrămintele acestuia), (3) Obligațiile civile, (4) Contractele civile și (5) Succesiunile.

Dreptul comercial este „un ansamblu de norme juridice de drept privat care sunt aplicabile raporturilor juridice izvorâte din activități de producție, comerț, prestări de servicii și executare de lucrări, precum și raporturile juridice la care participă profesioniștii care au calitatea de comerciant.”⁵

⁴ Viorel Roș, *Drept financiar* – suport de curs, Editura Universității Nicolae Titulescu, București, 2016, p. 47.

⁵ Vasile Nemeș, *Drept comercial*, Ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 1.

4. Dreptul subiectiv desemnează prerogativa, posibilitatea, „facultatea recunoscută unui subiect de drept de a-și valorifica sau de a-și apăra împotriva terților un anumit interes, legalmente potejat”⁶;

5. Dreptul natural era „definit de către jurisconșulții romani ca fiind un sistem de norme de drept care se aplică tuturor popoarelor în toate timpurile, dând astfel expresie concepției potrivit căreia există anumite drepturi care își au izvorul în natura umană”⁷;

6. Dreptul nu este numai știință, ci este în egală măsură tehnică și artă, după cum am arătat mai sus dreptul în sensul de *știință* reprezintă ansamblul de idei, noțiuni, concepte și principii, „în sensul de *artă* ca ansamblu de procedee pentru reflectarea în normele sale, cu cât mai multă fidelitate, a cerințelor realității sociale, și de aplicare cât mai riguroasă a textelor normative la un caz concret, iar în sensul de *tehnică*, dreptul reprezintă ansamblul de norme prin care sunt reglementate raporturile sociale”⁸.

Cu privire la cea de-a doua clasificare a dreptului pozitiv, în drept intern și drept internațional, *dreptul intern* reglementează relațiile juridice din interiorul unui stat, relații supuse normelor juridice edictate de statul respectiv, în vreme ce *dreptul internațional* cuprinde normele juridice cuprinse în tratatele internaționale, respectiv în acordurile de voință intervenite între două sau mai multe state prin care acestea reglementează probleme de interes comun, precum și aspecte legate de relațiile dintre ele.

În ceea ce privește apariția dreptului, „considerăm că dreptul apare în condiții social-istorice determinate, în cadrul unei comunități constituite în formă politică.”⁹

Romanii credeau în veșnicia dreptului, îndeosebi în veșnicia dreptului roman, motiv pentru care aceștia considerau că unde există societate există și drept - *ubi societas ibi jus*, și invers.

Învederăm faptul că, dreptul este o știință despre societate, societatea umană reprezentând un ansamblu unitar, complex sistematic, de relații între oameni, istoricește determinate, condiție și rezultat al activității acestora de creare a bunurilor materiale și valorilor spirituale necesare traiului individual și colectiv.

Societatea umană este un complex de oameni, grupuri, clase, stări și realități (economice, politice). Societatea umană se deosebește de societatea animală nu

⁶ Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *Teoria generală a dreptului. Caiet de seminar*, Editura C. H. Beck, București, 2011, p. 26.

⁷ Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *op. cit.*, p. 28.

⁸ Dumitru Mazilu, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Editura Lumina Lex, București, 2004, p. 76.

⁹ Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *op. cit.*, p. 30.

numai prin calitățile ființei umane (rațiune și conștiință), ci și prin caracterul său organizat rezultat din exigențele existenței și dezvoltării, din dorința de perfecțiune. Societatea umană este influențată de o serie de factori, dintre care amintim: factorii ideologici, factorii economici, factorii istorici, factorii psihologici și de tradiție, factorii internaționali, etc.

De reținut este faptul că, „societatea umană poate să existe, să se dezvolte și să se impună numai în structuri organizate, iar structura care s-a impus, a rezistat și rezistă, fiind practic de neabandonat este statul”¹⁰, stat despre care vom face vorbire.

Dreptul a apărut în Orientul antic, printre primele legiuri numărându-se *Codul lui Hammurabi* (Babilon), *Legile lui Manu* (India), *Codul lui Mu* (China), iar în Europa *Legile lui Lycurg* (Sparta), *Legile lui Dracon și Solon* (Atena), *Legea celor XII Table* (Roma) și *Legea salică la franci*.

Factorii de configurare ai dreptului sunt: cadrul natural (mediul geografic, factorii biologici, fiziologici, demografici), cadrul social - politic (factorii economici, politici) și factorul uman (dreptul se raportează în permanență la prezența omului în societate).

Esența dreptului constă în calitatea juridică a voinței și a interesului care conduce la apariția normelor dreptului.

„Conținutul dreptului îl constituie ansamblul elementelor, al laturilor și al conexiunilor care dau expresie concretă (contur) voinței și intereselor sociale ce reclamă oficializarea și garantarea pe cale etatică.”¹¹

După criteriul apartenenței la un bazin de civilizație juridică, sunt cunoscute următoarele familii de drept, respectiv: (1) romano-germanică, (2) anglo-saxonă, (3) dreptul socialist, (4) dreptul musulman, (5) dreptul hindus, (6) dreptul chinez, (7) dreptul japonez, (8) dreptul Africii negre și al Madagascariului. Dreptul român aparține familiei de drept romano-germanice.

În ceea ce privește definirea *dreptului*, de-a lungul timpului au existat numeroase încercări în a da o definiție *dreptului*.

Profesorul Nicolae Popa definește *dreptul* ca fiind ansamblul regulilor asigurate și garantate de către stat, reguli pe care acesta le edictează sau le recunoaște (le sancționează), care au ca scop organizarea și disciplinarea comportamentului uman în principalele relații din societate, într-un climat specific manifestării coexistenței libertăților, al apărării drepturilor esențiale ale omului și al statorniciei spiritului de dreptate.

¹⁰ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *op. cit.*, p. 2.

¹¹ Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a 4-a, Editura C.H.Beck, București, 2012, p. 54.

2.2. Noțiunea statului

„Dreptul și statul sunt poduse ale vieții sociale, respectiv: *dreptul*, ca ansamblu de reguli bazate pe recunoașterea colectivă, asigură legitimarea necesară organizării și funcționării structurilor statale prin care se administrează cotidian activitățile din societate, iar *statul* este principala instituție politică a societății, fiind instrumentul conducerii sociale.”¹²

Hans Kelsen afirma că „statul ca unitate nu poate fi văzut, nici auzit, nici pipăit”, acesta devenind formula juridică de organizare și de existență a unei societăți, popor sau națiune.

Strict juridic, „statul este un ansamblu sistematic de organe de stat (autorități), el cuprinde parlamente, guverne și alte autorități executive, organe judecătorești, armată, poliție și închisori.”¹³

Statul are o serie de funcții, dintre care amintim: funcția legislativă, funcția executivă, funcția jurisdicțională, funcții interne și funcții externe, funcții economice, funcții culturale, funcții sociale, funcții represive, etc.

Constituirea statelor și a societăților umane nu s-a petrecut de la sine, ci a presupus intervenția inteligenței și a voinței, adică limitarea deliberată a libertății umane: o convenție, spunea Pufendorf.

În ceea ce privește conținutul statului, acesta este alcătuit din trei elemente, și anume: teritoriu, populație și forța publică.

Potrivit art. 3 din Constituția României, teritoriul României este inalienabil. Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

Teritoriul României este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe pot fi declarate municipii. Totodată, pe teritoriul român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

Populația se raportează la stat prin legătura de cetățenie; cetățenia reprezentând legătura politică și juridică permanentă dintre o persoană fizică și un anumit stat. Această legătură se exprimă prin totalitatea drepturilor și a obligațiilor reciproce dintre o persoană și statul al cărui cetățean este și, mai mult, este o legătură juridică specială, reflectată pe plan extern, păstrată și prelungită oriunde s-ar găsi persoana.

Forța publică este denumită și *putere de stat* sau *putere de constrângere (forță coercitivă)*. „Puterea de stat este o formă istoricește determinată și variabilă de autoritate. Puterea de stat se caracterizează prin următoarele trăsături: (1) caracterul

¹² Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *op. cit.*, p. 57.

¹³ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *op. cit.*, p. 3.

politic, (2) sfera generală de aplicabilitate, (3) realizarea acesteia prin agenți specializați și (4) caracterul suveran.”¹⁴

Prin suveranitate se înțelege dreptul statului de a conduce societatea (latura internă) și de a stabili legături cu alte state (latura externă).

Potrivit art. 2 din Constituția României, suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

Învederăm faptul că, România este un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil. Forma de guvernământ a statului român este republica. În acest sens, forma de guvernământ reprezintă modul de constituire a organelor centrale ale statului, exercitarea puterii prin intermediul acestor organe și împărțirea competenței între ele. Astfel, statele se pot împărți în: (1) republici – parlamentare sau prezidențiale, (2) monarhii – absolute, parlamentare sau constituționale.

România este un stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

Statul român se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale. În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Separația puterilor în stat presupune un echilibru și o cooperare între organele statului, astfel încât fiecare putere să funcționeze în mod independent și autonom, fără să existe raporturi de subordonare, ci de cooperare, echilibrul fiind realizat prin intermediul Curții Constituționale.

Prin sintagma *organe/ instituții de stat/ ale statului* înțelegem organe ale puterii legislative, organe ale puterii executive și organe ale puterii judecătorești.

Reținem faptul că, în România puterea legislativă este exercitată de Parlament, puterea executivă aparține Președintelui, Guvernului, administrației publice centrale de specialitate și administrației publice locale, iar puterea judecătorească este exercitată de către instanțele judecătorești și de către Ministerul Public, sub autoritatea Consiliului Superior al Magistraturii, în calitate de garant al independenței justiției, conform art. 133 din Constituție.

„În ceea ce privește scopul statului, acesta este sau ar trebui să fie apărarea interesului general, fericirea cetățenilor.”¹⁵ În acest sens, Hegel considera că, „dacă

¹⁴ Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *op. cit.*, p. 59.

¹⁵ Nicolae Popa, *op. cit.*, p. 82.

cetățenilor nu le merge bine, dacă scopul lor subiectiv nu este satisfăcut, dacă ei nu găsesc mijlocirea acestei satisfaceri constituie statul însuși, ca atare, atunci statul stă pe picioare slabe.”

Kant era de părere că „statul legitim este cel care are ca scop apărarea drepturilor inalienabile ale omului și în care politica este subordonată moralei.”

3. Relația drept – stat

„Statul și dreptul sunt strâns legate, se sprijină și se condiționează reciproc. Statul și dreptul au apărut deodată, din aceleași cauze și, pot fi explicate mult mai bine împreună. Statul creează dreptul și paradoxal, dreptul delimitează configurația și acțiunile statului. Creând dreptul, statul impune reguli de conduită, norme obligatorii pentru toți. Prin drept statul își exprimă puterea de comandă, formulând exigențe economice, umane, politice. Creând dreptul, statul îi asigură în același timp eficiența și viabilitatea.

El devine *paznicul* normelor juridice, intervenind, nu rare ori cu violență, pentru a chema la ordine indivizii care ignoră sau încalcă prescripțiile normelor.

Dreptul și statul aceleiași societăți, în aceeași unitate de timp sunt simetrice ca surse și trăsături. Este aproape imposibil ca în același timp și loc, în aceeași societate să existe un stat democratic și un drept nedemocratic sau un stat autoritar (dictatură) și un drept democratic. Dreptul și statul evoluează împreună, se sprijină reciproc, se corelează obiectiv.”¹⁶

Kant și-a expus în lucrările sale concepția cu privire la stat și drept. În aceste lucrări, acesta ne arată că acțiunile noastre sunt subordonate unor imperative, imperativului ipotetic și imperativului categoric. Acesta din urmă este un imperativ necondiționat de nimic, el izvorând din adâncul conștiinței. Prin urmare, plecând de la acest imperativ categoric, Kant spunea că „el explică justiția în drept, iar dreptul se realizează prin stat.” El dă expresie chiar imperativului categoric ca fiind „o normă universală, care spune: poartă-te astfel încât maxima acțiunii tale să poată fi acceptată ca o lege universală sau „tratează pe oricine ca scop în sine”.

Hans Kelsen afirma că statul și dreptul sunt de fapt același lucru pentru că „dreptul necesită forță, iar această forță este dată de stat.” De aceea, afirma „Nu există stat fără drept și drept fără stat. Orice drept este un drept statal, și orice stat este un stat de drept.”

4. Concluzii

Termenul „drept” derivă din latinescul *directus* de la *dirigo, dirigere* care însemna orizontal, vertical, de-a dreptul, direct, linie dreaptă, însă termenul căruia îi corespundea substantivul *drept* în limba latină era *ius* ce însemna *drept, dreptate, legi*.

¹⁶ Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *op. cit.*, p. 6

Cele mai uzitate accepțiuni ale noțiunii de *drept* sunt: dreptul ca știință, dreptul obiectiv, dreptul pozitiv, dreptul subiectiv, dreptul natural, dreptul ca tehnică și artă. Dreptul pozitiv se clasifică, pe de o parte, în dreptul public și dreptul privat iar, pe de altă parte, în dreptul intern și dreptul internațional. Sfera dreptului public intern cuprinde: dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul penal, dreptul financiar, dreptul muncii și al securității sociale, dreptul procesual. Dreptul intern privat cuprinde dreptul civil, dreptul commercial.

În doctrină, cum de altfel am arătat mai sus, se consideră că dreptul apare în condiții social-istorice determinate, în cadrul unei comunități constituite în formă politică.

Profesorul Nicolae Popa definește *dreptul* ca fiind ansamblul regulilor asigurate și garantate de către stat, reguli pe care acesta le edictează sau le recunoaște (le sancționează), care au ca scop organizarea și disciplinarea comportamentului uman în principalele relații din societate, într-un climat specific manifestări coexistenței libertăților, al apărării drepturilor esențiale ale omului și al statorniciei spiritului de dreptate.

„Statul este principala organizație politică a societății, constituită pe un teritoriu delimitat, cu o populație proprie și o putere instituționalizată, având menirea să promoveze și garanteze interesele generale ale societății respective.”¹⁷

În ceea ce privește conținutul statului, acesta este alcătuit din trei elemente, și anume: teritoriu, populație și forța publică.

România este un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil, forma de guvernământ fiind republica. România este un stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. Statul român se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale. În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Așa cum am arătat mai sus, în doctrina de specialitate se consideră că statul și dreptul sunt strâns legate, se sprijină și se condiționează reciproc. Statul și dreptul au apărut deodată, din aceleași cauze și, pot fi explicate mult mai bine împreună. Statul creează dreptul și paradoxal, dreptul delimitează configurația și acțiunile statului.

¹⁷ Dumitru Mazilu, *op. cit.*, p. 92.

Referințe bibliografice:

Tratate, cursuri

- Dumitru Mazilu, *Tratat de teoria generală a dreptului*, Editura Lumina Lex, București, 2004;
- Elena Emilia Ștefan, *Manual de drept administrativ, Partea I, Caiet de seminar*, Ediția a II-a revizuită, completată și actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2014;
- Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, Ediția 14. Vol. I., Editura C.H. Beck, București, 2011;
- Nicolae Popa, *Teoria generală a dreptului*, Ediția a 4- a, Editura C.H.Beck, București, 2012;
- Nicolae Popa (coordonator), Elena Anghel, Cornelia Beatrice Gabriela Ene-Dinu, Laura-Cristina Spătaru-Negură, *Teoria generală a dreptului. Caiet de seminar*, Editura C. H. Beck, București, 2011;
- Traian Dima, *Drept penal. Partea generală, Ediția a 3-a, revăzută și adăugită în conformitate cu noul Cod penal*, Editura Hamangiu, București, 2014;
- Vasile Nemeș, *Drept comercial*, Ediția a 2-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2015;
- Viorel Roș, *Drept financiar - suport de curs*, Editura Universității Nicolae Titulescu, București, 2016;

Legislație

- Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă;
- Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.